

2023

SAJTÓSZABADSÁG MAGYARORSZÁGON

NÉZŐPONT INTÉZET
Médianéző Központ

Tartalomjegyzék

1.	MAGYARORSZÁGON VALAMENNYI HÍRFORRÁSHOZ BÁRKI KÖNNYEN HOZZÁFÉRHET	2
2.	POLITIKAI EGYENSÚLY A MÉDIAPIACON: UGYANANNYIAN FOGYASZTJÁK A KORMÁNYBARÁT ÉS A KORMÁNYKRITIKUS MÉDIUMOKAT	3
3.	A MAGYARORSZÁGI MÉDIUMOK POLITIKAI ÉRTÉKRENDTŐL FÜGGETLENÜL, DÖNTŐEN MAGYAR TULAJDONBAN VANNAK	4
4.	A 2010-ES KORMÁNYVÁLTÁS ÓTA FOLYAMATOSAN NÖVEKSZIK A KORMÁNYKRITIKUS MÉDIUMOK SZÁMA	6
5.	MAGYARORSZÁGON A KORMÁNYKRITIKUS MÉDIUMOK IS NYERESÉGESEK	9
6.	AZ ÚJSÁGÍRÓK TABUK NÉLKÜL, BÁRMILYEN TÉMÁBAN ÉS BÁRKIRŐL SZABADON ÍRNAK	11
7.	A MAGYAR MÉDIAHATÓSÁG FÜGGETLENSÉGE AZ UNIÓS GYAKORLATHOZ KÉPEST IS ERŐS	14
8.	A MAGYAR MÉDIAHATÓSÁG SÚLYOSABBAN SZANKCIONÁLJA A KORMÁNYBARÁT MÉDIUMOKAT	16
9.	A KORMÁNYZATI TÁJÉKOZTATÁS ÉS A KÖZÉRDEKŰ ADATOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS AZ UNIÓS TAGÁLLAMOK GYAKORLATÁVAL ÖSSZHANGBAN MŰKÖDIK	17
10.	A KÖZMÉDIA TÖBB UNIÓS ORSZÁGHOZ HASONLÓAN AZ AKTUÁLIS KORMÁNYT RÉSZESÍTI ELŐNYBEN	19

1. Magyarországon valamennyi hírforráshoz bárki könnyen hozzáférhet

- **A magyar médiumok a kormányhoz való hozzáállásuktól és politikai hovatartozásuktól függetlenül az ország egész területén bárki számára könnyen hozzáférhetőek: a nyomtatott napi- és hetilapokat országosan terjesztik, a jelentős elektronikus médiumok országos lefedettségűek.**
- **A magyar lakosság eszközellátottsága kifejezetten magas: 3,6 millió televízió-előfizetés van, 8,3 millió személy napi szinten el tudja érni a tévécsatornákat; a háztartások 83 százaléka rendelkezik szélessávú internettel; az internethasználók 95,4 százaléka napi szinten használja is az internetet.**

Magyarországon valamennyi hírforráshoz való hozzáférés széleskörűen biztosított. Országosan elérhető valamennyi nyomtatott lap¹, a televízió- és rádiócsatornák jelentős része, az internetes portálok pedig internetlefedettség függvényében gyakorlatilag az ország teljes területén hozzáférhetőek². A nyomtatott hetilapok értékesítésével az országos hálózattal rendelkező Magyar Posta is foglalkozik³, míg egyéb nyomtatott kiadványok, így a napilapok terjesztését is a kiadók saját hatáskörben biztosítják⁴.

A 18 éven felüli lakosság négyötöde (80,3 százalék) néz televíziót, háromnegyedük (75,7 százalék) használ internetet, 42,9 százaléka hallgat rádiót és 19,5 százaléka olvas nyomtatott sajtót⁵. Emellett a felnőtt lakosság 66,3 százaléka rendelkezik Facebook-regisztrációval, ami a legnépszerűbb közösségi média-platform Magyarországon. A közösségi oldal napi használóinak aránya 59,3 százalék. Ami pedig a közösségi oldalakon történő hírfogyasztás intenzitását illeti, a felnőttkorúak 44 százaléka – a közösségi felületeket használók 61,5 százaléka – legalább hetente fogyaszt a közösségi médiában megjelenő híreket, 24,6 százalékuk pedig napi olvasónak tekinthető.

2022-ben Magyarországon a háztartások 83 százaléka rendelkezett szélessávú internet kapcsolattal, az internetfelhasználók 95,4 százaléka pedig napi rendszerességgel használja is az internetet⁶. Ezek alapján a magyarországi nagysebességű internetpenetráció uniós átlag feletti⁷. Az országban 3,6 millió televízió-előfizetés van⁸, ami háztartásonként az átlagos lakók számával (2,3)⁹ számolva azt jelenti, hogy Magyarországon 8,3 millió ember napi szinten el tudja érni a különböző tévécsatornákat. A szolgáltatók alapsomagjaiban, köztük az ingyenesen mindenki számára elérhető Mindig TV csomagban¹⁰ a közzszolgálati adók mellett a nagyobb kereskedelmi, kormánybarát (TV2) és kormánykritikus (RTL) csatornák is elérhetőek.

¹ A regionális lapok is megrendelhetőek az ország teljes területéről, sőt digitális előfizetés esetén a Magyarországon kiadott lapok a világ bármely pontján elérhetőek.

² Az Európai Unió digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutatója alapján az internethozzáférés Magyarországon uniós átlag feletti. A vezetékes szélessávú internet a háztartások 83%-ában elérhető, ami meghaladja a 78%-os uniós átlagot. A 41%-os uniós átlaggal szemben a háztartások 61%-a legalább 100 Mbps sebességű vezetékes szélessávú előfizetéssel rendelkezik. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/countries-digitisation-performance> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

³ A posta a napilapok kihordását megszüntette, viszont ez egyszerre érinti a kormánypárti és az ellenzéki újságokat is. A hetilapok és periodikák tekintetében pedig egyértelműen balliberális túlsúly tapasztalható. https://www.posta.hu/ujsg_elfozetes/belfoldi_lapok_elfozetese

⁴ <https://xximedia.hu/> (Letöltés dátuma: 2023.03.06.), <https://www.lapot.hu/> (Letöltés dátuma: 2023.03.06.),

<http://lapcentrum.hu/> (Letöltés dátuma: 2023.03.06.)

⁵ A Társadalomkutató kutatása 2022. október-december hónapokban zajlott 18000 fő személyes megkérdezésével. A minta reprezentatív a 18 éves és idősebb magyarországi lakosságra nem, életkor, településtípus és iskolai végzettség tekintetében.

⁶ https://www.ksh.hu/stadat_files/ikt/hu/ikt0018.html (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

⁷ <https://data.europa.eu/doi/10.2759/642537> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

⁸ https://www.ksh.hu/stadat_files/ikt/hu/ikt0037.html (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

⁹ https://www.ksh.hu/stadat_files/jov/hu/jov0022.html (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

¹⁰ <https://mindigtv.hu/szolgaltatasaink/mindigtv> (Letöltés dátuma: 2023.03.06.)

2. Politikai egyensúly a médiapiacon: ugyanannyian fogyasztják a kormánybarát és a kormánykritikus médiumokat

- A magyar médiumok egyértelműen besorolhatóak a kormányról alkotott véleményük alapján: minden médiatípusban vannak kormánybarát és kormánykritikusok felületek.
- A hazai médiapiac kiegyensúlyozott: közel ugyanannyian tájékozódnak kormánybarát (75,5 százalék, 6 millió fő), mint kormánykritikus forrásokból (80,4 százalék, 6,4 millió fő), arányaiban elenyésző azok száma, akik kizárólag csak az egyik típusú médiából tájékozódnak.

Az egyes médiafelületek szokásos fogyasztóinak tábora kérdőíves, önbevalláson alapuló piackutatás egységes módszertanával mérhető, az azonos vizsgálati minta segítségével pedig vizsgálható az állampolgárok jellemző médiafogyasztási piacmérete, illetve az eltérő politikai orientációjú médiafelületek összesített (keresztfogyasztási adatokkal szűrt) fogyasztói táborai. A Társadalomkutató nagymintás felmérése 2022 negyedik negyedévi adatai több, a magyarországi médiapiacról terjesztett előítéletet is megdöntenek.¹¹

12 nyomtatott (8 kormánykritikus és 4 kormánybarát), 35 elektronikus (17 kormánykritikus és 18 kormánybarát) és 53 online (25 kormánykritikus és 28 kormánybarát, amelyek közül 19 regionális) médium, összesen ötven-ötven kormánykritikus és kormánybarát, valamint további 30 közszolgálati médiafelület és műsor¹² adatai alapján elmondható: a sokszínű magyar médiapiac kormányról kritikusan és barátságosan tudósító felületei nemcsak elérnek szinte mindenkihez, de közel mindenki használja is őket tájékozódása céljából.

Szinte mindenki tájékozódik valahonnan. Akár kormánykritikus, akár kormánybarát, akár közszolgálati médiafelületekről összesen a felnőtt magyarok 91,3 százalék (7,3 millió fő), míg mind a három típusból párhuzamosan 20 százalékuk (1,6 millió fő) tájékozódik.

Kormánykritikus médiafelületeken a felnőtt magyarok 80,4, míg kormánybarát médiafelületeken 75,5 százaléka találkozik hírekkel vagy hírműsorokkal, saját bevallása szerint, ami nagyjából a közel nyolcmillió felnőtt magyarral számolva 6,4, illetve 6 millió hírfogyasztónak felel meg. A mindenkori kormánnyal szemben inkább baráti közmédia különböző felületeiről a felnőtt magyarok 27,5 százaléka tájékozódik (mintegy 2,2 millióan).

Médiafogyasztási szokások Magyarországon (2022. október-december)	%	Potenciális elérés (fő, 18+)
kormánybarát vagy kormánykritikus vagy közszolgálati médiát fogyaszt	91,3%	7 287 566
kormánybarát és kormánykritikus és közszolgálati médiát is fogyaszt	20,0%	1 596 400
kormánybarát médiát fogyaszt	75,5%	6 026 410
kormánykritikus médiát fogyaszt	80,4%	6 417 528
közszolgálati médiát fogyaszt	27,5%	2 195 050
csak kormánybarát médiát fogyaszt	6,2%	494 884
csak kormánykritikus médiát fogyaszt	14,4%	1 149 408

A magyar társadalom médiafogyasztási szokásai (Forrás: Társadalomkutató, 2022. október-december)

¹¹ a 18.000 fős, a felnőtt magyar lakosságra kor, nem és lakóhelytípus szerint reprezentatív felmérésre 2022 októbere és decembere között került sor

¹² kormánykritikus: 168.hu, 24.hu, 444.hu, alfahir.hu, atlatszo.hu, atv.hu, blikk.hu, ezalenyeg.hu, hirklikk.hu, hvg.hu, index.hu, hang.hu, merce.hu, mfor.hu, nepszava.hu, privatbankar.hu, ugytudjuk.hu, zsurpubi.hu, telex.hu, szabadeuropa.hu, szeretlekmagyarorszag.hu, nyugatifeny.hu, rtl.hu, magyarnarancs.hu, nyugat.hu, Blikk, HVG, Magyar Hang, Magyar Narancs, Népszava, Vasárnapi Blikk, Jelen, Rádió1 (Balázsék), Klub Rádió, ATV, RTL Klub; kormánybarát: borsonline.hu, hirtv.hu, magyarhirlap.hu, magyarnemzet.hu, mandiner.hu, origo.hu, pestisracok.hu, ripost.hu, metropol.hu, bama.hu, baon.hu, beol.hu, boon.hu, delmagyar.hu, duol.hu, feol.hu, haon.hu, heol.hu, kemma.hu, kisalfold.hu, nool.hu, sonline.hu, szoljon.hu, szon.hu, teol.hu, vaol.hu, veol.hu, zaol.hu, Bors, Magyar Demokrata, Magyar Nemzet, Szabad Föld, Metropol, KarcFM, Retro Rádió, HírTV, TV2; közszolgálati: hirado.hu, Kossuth Rádió, Petőfi Rádió, M1 – (RTV-k esetében hír- és hírháttérműsorok adatai szerepelnek)

3. A magyarországi médiumok politikai értékrendtől függetlenül, döntően magyar tulajdonban vannak

- A magyarországi médiapiacra a rendszerváltozással párhuzamosan jelentek meg a külföldi befektetők és kerültek évtizedekre domináns pozícióba.
- Mára döntő többségben, 95 százalékban magyar tulajdonú vállalatok birtokolják a hazai médiapiacot.
- A legjelentősebb külföldi tulajdonosnak a német RTL Group és a svájci Ringier számít.

Az elmúlt évtized igazi fordulatot hozott a magyar médiapiacra, jobb- és baloldalon egyaránt. A rendszerváltozás során számos tőkeerős, a médiaüzemeltetésben jártas külföldi befektető jelent meg Magyarországon, majd domináns szerepbe is került: a német Axel Springer, a svájci Ringier és a szintén német Bertelsmann két évtizeden keresztül uralta a magyarországi médiapiacot. 2014-ben a Ringier és az Axel Springer – melyek politikai és gazdasági lapokon túl számos tematikus, valamint bulvár kiadványt birtokoltak – egyesült, amellyel párhuzamosan megváltak portfóliójuk egy jelentős részétől, de a fúziót követően is együtt maradtak jelen az országban. 2021 nyarán a svájci lapkiadó vállalat kibővítette tevékenységét Kelet-Európában, bővítve a nemzetközi portfólióját a médiapiacra, illetve a digitális szolgáltatások piacán, amelynek keretében felvásárolta az Axel Springer összes részvényét többek között Magyarországon is¹³. A Ringier hazai jelentőségét mutatja, hogy ez a vállalat adja ki Magyarország jelentős és egyben legnagyobb országos bulvár napilapját, a Blikket (is)¹⁴.

Szintén a 2014-es év fejleménye volt, hogy a Sanoma érdekeltségeit a Central Csoport vásárolta meg, amelynek tulajdonosa a baloldali kötődésű¹⁵ Varga Zoltán magyarországi milliárdos. A Central Média csoport Zrt. jelenleg is kiadója az egyik legnagyobb, milliós eléréssel rendelkező kormánykritikus hírportálnak, a 24.hu-nak¹⁶. Jelentős a piaci részesedése a közéleti és gazdasági HVG-nek is, amely a nyomtatott piacon és az online térben egyaránt jelen van. 2003-tól a HVG Kiadó Rt-ben a német Westdeutsche Allgemeine Zeitung (később Funke) szerzett többségi tulajdont, azonban 2014-ben megvált a többségi részvénytől, amelyet a HVG korábbi résztulajdonosai, a menedzsment és a szerkesztőség tagjai vásároltak vissza, végül 2022 nyarán mégis a hollandiai bejegyzésű Delta Media tulajdonába került. A kormánykritikus médiumok piacán az ország egyik legnagyobb online hírportálja, az Index teljesen hazai, míg a 444.hu részben magyar, részben pedig külföldi tulajdonban áll. Szintén 2014 után került magyar tulajdonba a magyar médiapiac egyik jelentős szereplője, a kormánybarát Mediaworks Hungary Zrt., amelynek portfóliójába megyei napilapok, gazdasági szaklapok, divat-, életmód- és bulvárlapok, valamint országos közéleti lapok és online portálok tartoznak, mint például a Magyar Nemzet, a Mandiner vagy a Bors című bulvárlap¹⁷. A Mediaworks portfóliójához tartozik már a legjelentősebb kormánybarát online portál, az origo.hu is amely még 2015-ben került magyar kézbe, miután a

¹³ https://www.ringier.hu/blog/press_room/a-ringier-atveszi-az-axel-springer-reszvenyeit-magyarorszagon-szerbiaban-szlovakian-esztorszagban-es-litvianaban/ (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

¹⁴ <https://www.ringier.hu/brands/> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

¹⁵ <https://magyarnemzet.hu/belfold/2020/07/egy-baloldali-oligarcha-palyaive> (Letöltés dátuma: 2023.03.02.)

¹⁶ <https://centralmediacsoport.hu/online/> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

¹⁷ <https://mediaworks.hu/termekeink/> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

német Deutsche Telekom többségi tulajdonában lévő Magyar Telekom eladta azt a New Wave Media Kft.-nek. A kereskedelmi tévécsatornák piacán viszont jelentős a külföldi jelenlét, hiszen az RTL Group birtokolja az ország legnagyobb eléréssel rendelkező kormánykritikus hírműsorát közlő RTL-t és több jelentős kábelcsatornát is. A televíziók piacán 2015 óta viszont magyar tulajdonban van a TV2 Csoport, amely az RTL konkurenseként üzemelteti a másik meghatározó országos csatornát, a TV2-t. Összességében a politikailag meghatározó médiumok piacán – a sajtótermékek számát tekintve – mára 95 százalékos magyar tulajdoni arány alakult ki. A magyar médiapiac nagy részének hazai tulajdonba kerülése tulajdonképpen a német mintát követi: Németországban a tulajdoni viszonyokat vizsgálva három hatalmas médiakonzern vezető szerepe érhető tetten, a Bertelsmann, a Funke Mediengruppe és a 15.000 alkalmazottal bíró Axel Springer, ami többek között a Bild, a Die Welt, a Sat1, a Pro7 és Blick médiumok meghatározó tulajdonosa.

Médium	Korábbi tulajdonos	Új tulajdonos
megyei lapok	Pannon Lapok Társaság (Funke), Axel Springer Kft., stb. (külföldi)	Mediaworks (magyar)
24.hu	Sanoma (külföldi)	Central Média csoport Zrt. (magyar)
RTL	IKO (31%, magyar)	RTL Group (100% külföldi)
Origo	Deutsche Telekom (külföldi)	New Wave Media Kft. (magyar)

Jelentősebb tulajdonosi átalakulások a magyar médiapiacra 2011 óta

Ugyanakkor az elmúlt évek médiapiaci tendenciái azt mutatják, hogy folyamatosan erősödik a külföldi források jelenléte a kormánykritikus médiumokat működtető vállalatokban.

Az amerikai kormányzat által támogatott Internews nevű nemzetközi médiavállalkozás egy magyarországi iroda létesítése előtt áll¹⁸, de finanszírozói között megtaláljuk a Rockefeller Foundationt vagy a magyar kormánnyal nyíltan kritikus Soros Györgyhez köthető Open Society Foundationst, ahogy az adományozók között található a Google és a Facebook is.¹⁹ Szintén az Egyesült Államok költségvetéséből működik vagy jutott forrásokhoz közvetlenül vagy közvetett módon a 2020-ban indult szabadeuropa.hu kormánykritikus portál²⁰, a Gulyás Márton ellenzéki aktivista által üzemeltetett Partizán elnevezésű online televíziós adás (Youtube-csatorna)²¹, vagy a külföldi finanszírozási botrányban érintett Oraculum 2020 Kft., amely a szélsőségesen kormánykritikus ezalenyeg.hu című hírportált üzemelteti²².

¹⁸ <https://hungarytoday.hu/new-us-player-to-enter-hungarian-media-market/> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

¹⁹ <https://internews.org/about/current-donors/> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

²⁰ <https://www.szabadeuropa.hu/rolunk> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

²¹

https://mandiner.hu/cikk/20221125_national_endowment_for_democracy_gulyas_marton_partizan_cia_soros_gyorgy_bajnai_gordon_ficsor_adam_gansperger_gyula_belfold_kulfold (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

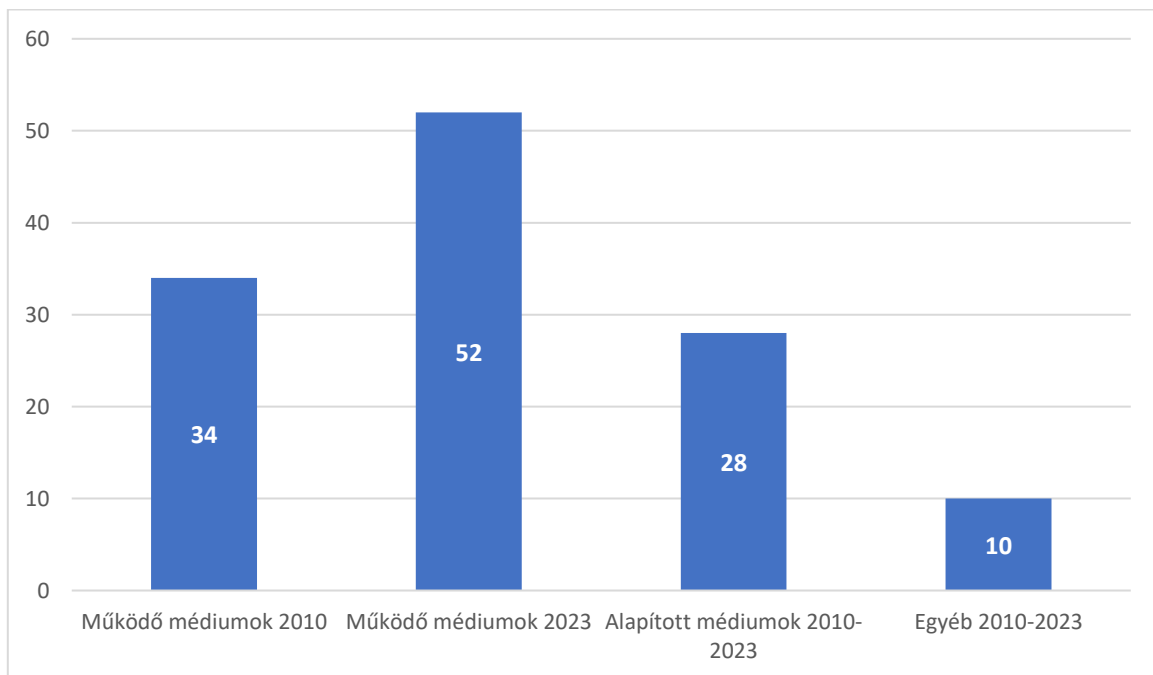
²²

https://mandiner.hu/cikk/20221124_ezalenyeg_koranyi_david_francis_fukuyama_amerikai_penz_action_for_democracy (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

4. A 2010-es kormányváltás óta folyamatosan növekszik a kormánykritikus médiumok száma

- A magyarországi médiaszabályozás liberális: bárki, bármikor, szabadon és könnyen alapíthat médiumot, ennek főszabály szerint egyetlen feltétele, hogy bejelenti azt a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál.
- 2010-ben 34 kormánykritikus médium működött Magyarországon, 2022-re 52-re emelkedett a számuk.

A magyar plurális médiavilág egyik fontos jellemzője, hogy a megengedő törvényi szabályozásnak köszönhetően könnyű és gyors új médiumot alapítani, így a magyar médiapiacra rendszeresen jelennek meg új sajtótermékek. Talán ennek is köszönhető az a figyelemreméltó jelenség, hogy 2010-et követően, mikor az Orbán Viktor-vezette Fidesz-KDNP koalíció került kormányra, folyamatosan növekszik a kormánykritikus médiumok száma: míg 2010-ben még 34 politikailag releváns ilyen felület működött Magyarországon, addig számuk 2023-ra 52-re növekedett, ami 53 százalékos emelkedést jelent. A szerkesztőségek fenntarthatóságát mutatja, hogy tíz év alatt 28 kormánykritikus felület kezdte meg működését.

Kormánykritikus médiumok száma (2010-2023)

A 2010-ben elfogadott magyar szabályozás minimális, könnyen teljesíthető feltételeket ír elő a médiaalapítással kapcsolatban: mindössze bejelentési kötelezettségük van az új médiumot indítani kívánóknak. A médiatörvény értelmében míg a lineáris médiaszolgáltatást nyújtó médiumoknak – egyes esetektől eltekintve – előzetes bejelentési kötelezettsége van és tevékenységét csak azt követően kezdheti meg, hogy a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala (azaz a nemzeti médiahatóság) nyilvántartásba vette²³, addig sajtótermékek esetén (pl. online vagy nyomtatott

²³ 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról (Mttv.) 41§ (1)

médium) a tényleges tevékenység megkezdése után, hatvan napon belül szükséges a bejelentést megtenni (azaz még a nyilvántartásba vétel sem feltétele a tevékenység megkezdésének)²⁴.

Az utóbbi évek egyik különös fejleménye, hogy nem hagyományos sajtótermékként bejegyzett (az NMHH nyilvántartásában nem fellelhető), ámde de facto médiumként működő felületek jelentek meg, elsősorban a közösségi média különböző platformjain, melyek egyértelműen kormánykritikus éllel léptek be a magyarországi nyilvánosságba és kifejezetten nagy aktivitást fejtettek ki a 2022-es választási kampány időszakában. Az egyik ilyen legismertebb felület a Gulyás Márton, politikai aktivista által alapított és üzemeltetett, Partizán elnevezést viselő Youtube-csatorna, amely több százezer követő mellett támogatta az ellenzéki kampányt és jelentős külföldről érkező finanszírozás mellett több tízmilliós nyereséget is elkönyvelt az utolsó nyilvános beszámolója szerint.

A közösségi média által biztosított lehetőségekkel ugyanakkor egyre több politikai párt is élni látszik. Előbb a Jobbik lépett be az elektronikus tartalomgyártásba az N1TV égisze alatt, majd 2022 decemberében a Gyurcsány Ferenc vezette Demokratikus Koalíció indított online televízióműsort DK TV elnevezéssel.

²⁴ 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról (Mttv.) 41§ (2)

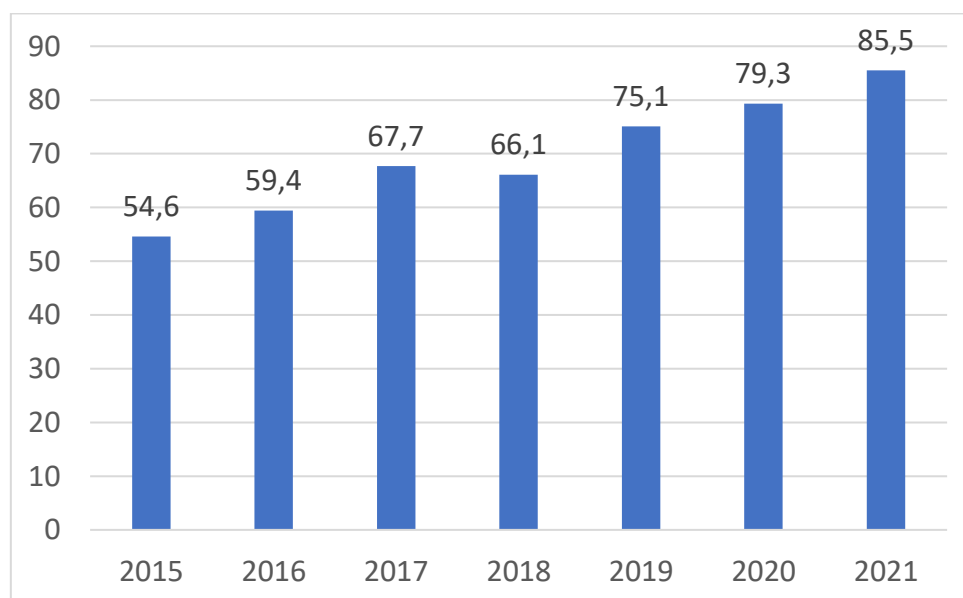
Kormánykritikus médiumok 2010-2023			
2010 (34 db)	2023 (52 db)	2010 és 2023 között alapított (28 db)	Egyéb ²⁵ (10 db)
168 óra	168.hu	444.hu	azonnali.hu
168.hu	24.hu	alfahir.hu	Barikád
ATV	444.hu	atlatszo.hu	Hetek
atv.hu	alfahir.hu	azonnali.hu	hetek.hu
Barikád	atlatszo.hu	Direkt36	NEO FM
Blikk	ATV	DK TV	Népszabadság
blikk.hu	atv.hu	Euronews	nol.hu
Élet és Irodalom	Blikk	ezalenyeg.hu	Pesti Hírlap
Hír 24 (ma 24.hu)	blikk.hu	g7.hu	stop.hu
Hetek	DK TV	hirklikk.hu	168 óra
hetek.hu	Direkt36	Jelen	
Hócipő	Élet és Irodalom	jelen.media	
HVG	Euronews	Magyar Hang	
hvg.hu	ezalenyeg.hu	hang.hu	
index.hu	g7.hu	merce.hu	
Klub Rádió	hirklikk.hu	napi.hu	
kuruc.info	Hócipő	nyugatifeny.hu	
Magyar Narancs	HVG	Partizán	
magyarnarancs.hu	hvg.hu	Pesti Hírlap	
mfor.hu	index.hu	pestihirlap.hu	
NEO FM	Jelen	rtl.hu	
Népszabadság	jelen.media	roviden.hu	
Népszava	Klub Rádió	Spirit FM	
nepszava.hu	kuruc.info	szabadeuropa.hu	
nol.hu	Magyar Hang	Telex	
nyugat.hu	hang.hu	ugytudjuk.hu	
portfolio.hu	Magyar Narancs	valaszonline.hu	
privatbankar.hu	magyarnarancs.hu	zsurpubi.hu	
propeller.hu	merce.hu		
RTL	mfor.hu		
stop.hu	napi.hu		
szeretlekmagyarorszag.hu	Népszava		
Napi Ász (ma Színes Ász)	nepszava.hu		
Vasárnapi Blikk	nyugat.hu		
	nyugatifeny.hu		
	Partizán		
	pestihirlap.hu		
	portfolio.hu		
	privatbankar.hu		
	propeller.hu		
	RTL		
	rtl.hu		
	roviden.hu		
	Spirit FM		
	szabadeuropa.hu		
	szeretlekmagyarorszag.hu		
	Színes Ász		
	Telex		
	ugytudjuk.hu		
	valaszonline.hu		
	Vasárnapi Blikk		
	zsurpubi.hu		

²⁵ Megszűnt vagy tónust váltott médiumok.

5. Magyarországon a kormánykritikus médiumok is nyereségesek

- Magyarország legjelentősebb kormánykritikus médiavállalkozásai nyereségesek, összesített adózott eredményük 2021-ben több mint 32 milliárd forint volt.²⁶
- A kormánykritikus médiumokat üzemeltető gazdasági társaságok és egyesületek összbevétele évről évre – egy év kivételével – folyamatosan emelkedett, adózott eredményük az elmúlt hét évben pozitív volt.

A magyar médiapiac kormányhoz való viszonytól függetlenül nyereségtermelő üzleti terület, az itt működő kiadóvállalatok évről évre jelentősen növelik a bevételüket és a kedvező hazai adórendszernek köszönhetően jelentős adózás utáni eredményt is realizálnak: a vizsgált kormánykritikus médiumokat kiadó társaságok a 2021-es évben több mint 32 milliárd forint adózott eredményt értek el. A vállalatok portfóliója igen széles, politikai tartalmú lapok mellett gyakran tematikus és bulvárlapok is beletartoznak, amely lapokkal a szélesebb fogyasztói réteg elérése mellett stabilabb működési környezetet tudnak kialakítani, nem ritka, hogy könyvkiadással vagy online szolgáltatásokkal is foglalkoznak.

A kormánykritikus médiumok összes bevétele (2015-2021, milliárd forint)

A kisebb vállalkozásokat is magukba foglaló kormánykritikus médiumok egyre nagyobb hányadban nyereségesek: 2021-ben már az elemzett társaságok 64 százaléka számolt be pozitív adózás utáni eredményről. Idősorosán vizsgálva ugyanakkor azt is megállapíthatjuk, hogy míg egyes gazdasági társaságok folyamatosan veszteségesek voltak, mások mindvégig jelentős nyereséget tudtak realizálni. Ez arra enged következtetni, hogy az egyes társaságok pénzügyi eredményessége döntően azok menedzsmentjén múlik, mintsem a politikai környezetben.

A legutolsó üzleti évben a legnagyobb adózás utáni eredményt a Magyar RTL Televízió Zrt. érte el 27,68 milliárd Ft-tal, amelyet a Central Média csoport Zrt. (1,67 milliárd Ft) és a Ringier-Axel-Springer Magyarország Kft. (849 millió Ft) követett. A nyereséges médiumok között találjuk a Klubrádió Szolgáltató Zrt.-t, a telex.hu-t üzemeltető Van Másik Kft.-t és a 444.hu mögött álló

²⁶ A társaságok utolsó hozzáférhető, nyilvános üzleti mérlegei a 2021-es üzleti évre vonatkoznak.

Magyar Jeti Zrt.-t is, sőt, úgy tűnik, a Szlovákiában bejegyzett, a nyugatifeny.hu-t kiadó Western Light s.r.o. is profitot tudott termelni a 2021-es évben²⁷.

A 2021-ben jelentősebb veszteséget elkönyvelő Global Post Hun Kft. (Pesti Hírlap) és a Brit Média Kft. (168 óra) – egyéb más print-kiadókhöz hasonlóan – 2022-ben beszüntette nyomtatott lapjainak kiadását. További figyelemre méltó adatnak tekinthető, hogy a Magyar Narancs immáron hetedik éve folyamatosan veszteséget termel és a Jobbikhoz köthető két orgánumot kiadó Hungária Média Kft., illetve a Kiegészítő Médiaért Alapítvány szintén negatív eredményt tudott felmutatni.

Cég ²⁸	Adózott eredmény 2021	Legjelentősebb kiadott médium
Magyar RTL Zrt.	27 676 030	RTL Klub
Central Média csoport Zrt.	1 671 031	24.hu
Ringier-Axel-Springer Magyarország Kft.	849 218	Blikk
NET Média Zrt.	816 223	Portfolio.hu
HVG Zrt.	672 054	HVG
Van Másik Kft.	312 123	telex.hu
Klubrádió Szolgáltató Zrt.	273 279	Klubrádió
XXI. Század Kiadó Kft.	179 278	Népszava
Magyar Jeti Zrt.	163 266	444.hu
Partizán Rendszerkritikus Tartalomelőállításért Alapítvány	79 545	Partizán
Index Zrt.	35 984	index.hu
ATV Zrt.	22 169	ATV
G-7.hu Nonprofit Zrt.	19 267	g7.hu
Euronews Hungary Kft.	19 201	Euronews
Alhambra Press Bt.	14 345	Magyar Hang
Szeretlek Magyarország Kft.	11 566	szeretlekmagyarorszag.hu
Privátbankár.hu Kft.	8 444	privatbankar.hu
Átlátszó.hu Közhasznú Nonprofit Kft.	6 816	atlatszo.hu
Azonnali Média Kft.	4 775	azonnali.hu
Nyugat Média és Világháló Egyesület	3 043	nyugat.hu
Oraculum 2020 Kft.	2 592	ezalenyeg.hu
Válasz Online Kiadó Kft.	474	valaszonline.hu
Menedzsment Fórum Informatikai Kft.	328	mfor.hu
www. Napi. hu Online Kft.	218	napi.hu
Kettős Mércé Blog Egyesület	7	merce.hu
Hungária Média Kft.	-236	zsurpubi.hu
Hócipő Kft.	-1 164	Hócipő
Direkt36 Nonprofit Kft.	-1 786	direkt36.hu
Hírklubb Kft.	-5 329	hirklubb.hu
X AND A Kft.	-11 921	Spirit FM
Irodalom Kft.	-16 466	Élet és Irodalom
Magyarnarancs.hu Lapkiadó Kft.	-19 275	Magyar Narancs
Kő a Mezőn Nonprofit Kft.	-19 955	ugytudjuk.hu
Kiegészítő Médiaért Alapítvány	-20 001	alfahir.hu, N1TV
Színészmédia Kft.	-58 927	Színés Ász
Brit Média Kft.	-78 667	168 óra
Liberty Press Kft.	-79 757	Jelen
Land-Trade Kft.	-200 143	propeller.hu
Global Post Hun Kft.	-314 181	Pesti Hírlap
	32 013 468	

Kormánykritikus médiatársaságok rangsora 2021-es adózott eredményük alapján (ezer Ft)

²⁷ <https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/7961103/0> (Letöltés dátuma: 2023.02.08.)

²⁸ A kuruc.info (WBY Ltd.) és a Nyugati Fény (Western Light s.r.o.) kiadói másik államban vannak bejegyezve, a Szabad Európát kiadó RFE/RL, Inc. Magyarországi Közvetlen Kereskedelmi Képviselőlet gazdasági háttéréről pontos információ Magyarországon nem található, míg a roviden.hu-t Liebig Zsolt egyéni vállalkozóként adja ki.

6. Az újságírók tabuk nélkül, bármilyen témában és bárkiről szabadon írnak

- Magyarország alkotmányában és törvényeiben, de jure garantálja a sajtó- és véleménynyilvánítás szabadságát.
- A magyar médiapiac de facto megvalósítja ezen szabadságokat akár még az egyéni vagy közösségi jogok sérelmére is. A kormánykritikus médiumok széles körben adnak teret kormánypárti politikusok és közszereplők becsmérlésének vagy antidemokratikus kezdeményezéseknek. A kormánybarát média ugyanakkor Soros György személyét és tevékenységét kritizálja előszeretettel.

Magyarország jogrendszere – a liberális demokráciák gyakorlatának megfelelően – elismeri és valamennyi szinten, széleskörűen védi mind a sajtó-, mind a véleménynyilvánítás szabadságát. A 2011-ben elfogadott Alaptörvény²⁹ és a 2010-ben megalkotott sajtótörvény³⁰ nem csupán az alapelveket rögzítik, hanem védelemben részesítik a sajtó függetlenségén túl annak előállítóit, az újságírókat is. A nemzetközi gyakorlatnak megfelelően az Alaptörvény kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának vagy a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére, míg a sajtótörvény rendelkezése szerint a médiatartalom nem sértheti az alkotmányos rendet és nem lehet alkalmas kisebbségek vagy bármely többség elleni gyűlölet keltésére vagy erőszakra uszításra.

A magyarországi gyakorlat azonban gyakran szélsőségesen is a sajtó- és véleménynyilvánítás szabadságának irányába billen, hiszen a média szereplői, vagy az ott megnyilvánulók, előszeretettel közölnek olyan tartalmakat, amelyek sértik az emberi méltóságot, közösségek vallási meggyőződését, vagy (egy esetleges ellenzéki választási győzelem esetén) a jogállamiság felfüggesztését indítványozzák. Mindezen túlmenően a kormánykritikus politikusok és újságírók attól sem riadnak vissza, hogy a kormányoldalhoz köthető újságírókat fenyegetsen meg vagy a kivégzésüket helyezték kilátásba.

Amíg a konzervatív sajtóorgánumok elsősorban Soros György személyét kritizálják, addig a balliberális sajtó, amely a nemzetközi nyilvánosságban politikai elnyomására panaszkodik, gyakran még a liberális demokráciákban sem megengedett, szélsőséges támadásokat intéz a kormány, annak szereplői, az alkotmányos berendezkedés vagy a többségi társadalom irányába – mindenfajta következmény nélkül. Az elmúlt évtized talán legismertebb példája az egyik meghatározó balliberális hetilaphoz, a Magyar Narancshoz köthető, amely 2015. szeptember. 10-i címlapján, a migrációs krízis tetőpontján Hitler-bajusszal ábrázolta Orbán Viktor miniszterelnököt, amely címlapot hivatalos hirdetésként, plakátok formájában országszerte terjesztették. Szintén a Magyar Narancshoz köthető az a címlap, ahol a gyermekek védelmét célzó (és a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni) törvény kritikájaként Magyarország miniszterelnökét szivárványos háttér előtt transzvesztitaként jelenítették meg (1. kép).

²⁹ Magyarország Alaptörvénye IX. cikk

³⁰ 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól

1. kép - A Magyar Narancs kormánykritikus betilap címlapjai (2015.09.10. és 2021.06.01.)

Ugyanígy elhíresült a legjelentősebb baloldali napilap, a Népszava karikatúrája is, amely 2020. április 28-ai számában egyszerre üzött gúnyt a koronavírus elleni védekezés ikonikus alakjává váló tisztifőorvosból és a kereszténységből (2. kép).

2. kép - A Népszava kormánykritikus napilap karikatúrája (2019.01.11.)

A 2022-es országgyűlési választásokra készülve a kormányellenes sajtóban már nem csupán a kabinet vagy annak vezetőjének bírálata, hanem – kormányváltásra készülve – a demokrácia és a jogállamiság írott és íratlan szabályainak nyílt megsértéséről jelent meg számos terv.

A MSZP-hez köthető³¹ hirklikk.hu-nak nyilatkozva Dr. Fleck Zoltán, az ELTE oktatója, egyben a közös ellenzéki miniszterelnök-jelölt közjogi munkacsoportjának vezetője a jogállam „időleges” felfüggesztéséről beszélt egy esetleges ellenzéki választási győzelem esetén³².

³¹ Az oldal tulajdonosa, Wirth Zoltán 2010-ben az MSZP országos listájának 85. helyén szerepelt.

³² „nagy valószínűséggel egy ’22-es ellenzéki győzelem után időlegesen le kell mondanunk a jogállam tiszta érvényesüléséről, de ez soha nem volt másként rendszerváltáskor, nagy forradalmak után”

Hasonló álláspontnak adott teret a Népszava is, ahol – egy remélt 2022-es kormányváltás után – Magyarország alkotmányának, azaz a (kétharmados többséggel módosítható) Alaptörvénynek az egyszerű többséggel történő semmissé nyilvánítását indítványozták³³.

A magyarországi vélemény- és szólásszabadságának de facto, egyben szélsőséges megnyilvánulását igazolja, hogy a kormányellenes oldal szereplői rendszeresen kísérik meg a jobboldali médiamunkások megfélemlítését. Fekete-Győr András, az ellenzéki Momentum Mozgalom párt (akkori) elnöke 2017-ben bejelentés és engedély nélkül bement az egyik legnagyobb hazai online hírportál, az Origo szerkesztőségébe, hogy – vélt sérelmei miatt – számon kérje a sajtóorgánum egyik belpolitikai újságíróját³⁴, 2021-ben pedig a kormánypárti újságírókat fenyegette meg, amikor arról értekezett, hogy választási győzelmük esetén eltűntetné őket a hivatásuk gyakorlásától³⁵. De a szólásszabadság fundamentalista értelmezését mutatják ellenzéki újságírók megnyilvánulásai is. A vezető ellenzéki hírportál, a 24.hu újságírói (Kerner Zsolt és Medvegy Gábor) arról írtak a nyilvánosságban, hogy két kormánypárti médiaszemélyiséget lámpaoszlopra kellene akasztani³⁶, míg Bőtös Botond a kormánypárt támogatóinak tömeges megsemmisítését vizionálta (a holttesteket teherautó-platóra lapátolva)³⁷. Mindegyik személy a mai napig szerzője ellenzéki médiumoknak.

<https://hirklikk.hu/klikkty/fleck-zoltan-nem-lehet-jogallami-modszerekkel-levaltani-a-fidesz-rendszeret/202>

(Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

³³ <https://nepszava.hu/3119690-demokraciat-es-jogallami-alkotmanyossagot> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

³⁴ <https://www.origo.hu/itthon/20170518-momentum-mozgalom-kuruc-info.html> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

³⁵ <https://magyarnemzet.hu/belfold/2021/03/fekete-gyor-most-a-jobboldali-ujsgirokat-fenyegeti> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

³⁶ <https://888.hu/kinyilott-a-pitypang/nehany-liberalis-mar-akasztana-4097395/> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

³⁷ <https://pestisracok.hu/verugyveszkent-vallatna-daniel-peter-az-atlatszo-ujsgiroja-pedig-gyilkolaszna/> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

7. A magyar médiahatóság függetlensége az uniós gyakorlathoz képest is erős

- Az Európai Unió számos tagállamának médiahatóságai a kormányok, gyakran egyenesen minisztériumok alárendeltségében működnek.
- Ezzel szemben a magyar Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság és annak Médiatanácsa kizárólag az országgyűlésben kétharmados többséget igénylő sarkalatos törvénynek van alárendelve, utóbbi elnökét és tagjait a törvényhozó hatalom választja.
- A médiahatóság költségvetését az országgyűlés és saját források biztosítják, megteremtve ezzel a kormánytól való függetlenségét is.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) Magyarország független médiaszabályozó és -ellenőrző szerve, függetlenségét garantálja, hogy intézménye és tagjai a törvénynek és a népképviselői szervnek (országgyűlés), nem pedig a végrehajtó hatalomnak (kormány) alárendeltek. Működési függetlenségét tovább erősíti, hogy költségvetése nem a kormánytól függ, hanem rendelkezik saját bevételekkel (pl. médiaszolgáltatási díjak, frekvencia díjak), költségvetési hozzájárulását pedig az országgyűlés biztosítja.

Az NMHH jogállását egy sarkalatos törvény szabályozza, amelyet a törvényhozó hatalom a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmados többségével fogad el és módosíthat. A 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról 109. § (1) bekezdése kimondja, hogy a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) önálló szabályozó szerv, amely kizárólag a törvénynek van alárendelve. A Hatóság önálló hatáskörű szerve a Médiatanács, amely az Országgyűlés felügyelete alatt áll, tagjait pedig a törvényhozó hatalom választja. A Hatóság elnökét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki, ám a Médiatanács elnökévé a parlament választja³⁸.

A magyar szabályozás szigorúságát jól mutatja, hogy már annak 2010-es elfogadása óta eleget tett azon követelményeknek, amelyeket csak a 2018-ban módosított audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló uniós irányelv írt elő a médiapiac feletti felügyeletet ellátó szervek, hatóságok függetlenségének biztosítása érdekében a tagállamok számára³⁹.

A magyar gyakorlat tehát kinevezését követően széleskörű autonómiát biztosít a Hatóság számára, az elnök jelölésének kivételével egyben kivonja a kormányt az NMHH működtetésének köréből. Ez a gyakorlat az Európai Unió számos tagállamához képest is szigorúan eltávolítja a médiafelügyeletet ellátó intézményt a végrehajtó hatalomtól, hiszen számos példa mutatja, hogy több uniós országban egyenesen a kormány, sőt minisztériumok közvetlen alárendeltségében működnek ezen nemzeti szervek. Ausztriában a Kommunikationsbehörde Austria („KommAustria“) elnökét, alelnökét és további három tagját a szövetségi kormány javaslatára a

³⁸ 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról

³⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve (2018. november 14.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX:32018L1808> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

köztársasági elnök⁴⁰, Dánia médiahatóságának elnökét és tagjait a kulturális miniszter⁴¹, az ír Broadcasting Authority of Ireland hatósága (Authority) kilenc tagjának többségét a kommunikációért, energiáért és a természeti erőforrásokért felelős miniszter javaslatára a kormány⁴², Hollandiában pedig a Commissariaat voor de Media-t vezető tanács tagjait az alap- és középfokú oktatásért és médiáért felelős miniszter nevezi ki⁴³. Míg Svédországban az illetékes intézmény a kulturális minisztérium egyik alárendelt ügynöksége⁴⁴, addig Máltán a fentieknél erősebb, ám a magyarhoz képest lényegesen gyengébb demokratikus szelekciós mechanizmus keretében a jelölő miniszterelnök az ellenzék vezetőjével előzetesen konzultálva fordul az államfőhöz a nemzeti médiahatóság tagjainak kinevezéséért⁴⁵.

⁴⁰ https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Erv/ERV_2001_1_32/ERV_2001_1_32.pdf (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

⁴¹ <https://slks.dk/omraader/medier/naevn-og-udvalg/radio-og-tv-naevnet> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

⁴² <https://www.bai.ie/en/about-us/the-authority-committees-and-executive/> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

⁴³ <https://www.cvdm.nl/english-summary-dutch-media-authority> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

⁴⁴ <http://www.mprt.se/en/about-us/> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

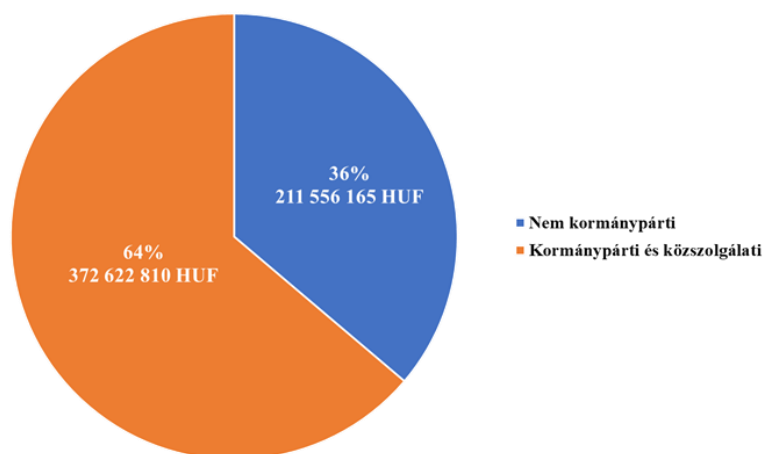
⁴⁵ <http://www.ba-malta.org/en/about-us> (Letöltés dátuma: 2023.02.01.)

8. A magyar médiahatóság súlyosabban szankcionálja a kormánybarát médiumokat

- A magyar médiahatóság gyakrabban és súlyosabban bünteti a kormánybarát médiát, mint a kormánykritikust.
- A független médiahatóság által 2012 és 2022 között szankcionált esetek több mint kétharmada volt kormánybarát-, míg egyharmadánál kevesebb kormánykritikus médiumhoz köthető. A kiszabott pénzbüntetések 64 százalékát kormánybarát, illetve közszolgálati, míg csupán 36 százalékát kormánykritikus médium kapta.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanács határozatainak vizsgálatából⁴⁶ kiderül, hogy a nemzeti médiahatóság gyakrabban és súlyosabban bünteti a kormánybarát médiumokat, mint a kormánykritikusakat.

Az NMHH Médiatanácsának határozatai nyilvánosan, a testület honlapján hozzáférhetőek, amelyekből kiderül, hogy 2012 januárja és 2022 decembere között 749 olyan esetben⁴⁷ született határozat, ahol a testület valamilyen szankciót⁴⁸ állapított meg kormánybarát és közszolgálati vagy kormánykritikus médiummal szemben. Ezen esetek 68 százaléka (510 szankció) érintett kormánypárti és közszolgálati médiumot, és mindössze 239 esetben alkalmaztak szankciót kormánykritikus médiummal szemben.

1. ábra - A Médiatanács pénzbírságainak mértéke (2012-2022)

Hasonló arányokat látunk a kiszabott pénzbírságok tekintetében is. A fenti szankciókon belül a Médiatanács 583 esetben döntött pénzbírság mellett, amelyek 68 százaléka (396 eset) irányult kormánybarát/közszolgálati médium és mindössze 32 százalék (187 alkalom) kormánykritikus médium ellen.

Végül a kiszabott bírságok értékét tekintve ismételen hasonló képet kapunk: a pénzbírságok kétharmadát, azaz 64 százalékát (373 millió forintot) kormánybarát vagy közszolgálati, míg csupán 36 százalékát (212 millió forintot) kellett kormánykritikus médiumnak kifizetnie (1. ábra).

⁴⁶ Az elemzés a Médiatanács 2012.01.01. és 2022.12.06. közötti határozatainak vizsgálatára terjedt ki. http://nmhh.hu/szakmai-erdekeltok/jogforras?fac_content_type=hatarozat&clearfacets=1&clearfilters=1

⁴⁷ Az esetek száma magasabb, mint a határozatok száma, egy határozatban akár 3-5 eset is megjelenik, mikor a hatóság vizsgálatot folytatott le és hozott döntést.

⁴⁸ A szankció lehetett pénzbírság, közlemény közreadása, vagy az adott médium felszólítása, hogy tartózkodjon a jövőbeli jogsértésektől.

9. A kormányzati tájékoztatás és a közérdekű adatokhoz való hozzáférés az uniós tagállamok gyakorlatával összehangban működik

- A parlamentáris rendszerekhez képest is ritka lehetőség, hogy az országgyűlési képviselők a parlamenti ülések ún. azonnali kérdések órájában közvetlenül, bármilyen témában, a konkrét kérdés előzetes megküldése nélkül kérdezhetik a miniszterelnököt, amelyre a kormányfő személyesen köteles válaszolni.
- A nyilvánosság kormányzati tájékoztatását szolgálja a minden kormányulást követő, általában heti rendszerességű ún. Kormányinfó, amely a Miniszterelnökséget vezető miniszter és a kormányzóvivő közös, több órán át tartó sajtótájékoztatója, melyen a kormánykritikus és a kormánybarát médiumok képviselői bármilyen kérdést szabadon feltehetnek.
- A közérdekű adatokhoz való hozzáférést bárki számára legfeljebb harminc napon belül törvény garantálja⁴⁹, amely bírósági úton kikényszeríthető.

A magyar kormány transzparens tájékoztatási gyakorlatot folytat, annak elemei ötvözik a demokratikus államok parlamentáris gyakorlatát, a sajtószabadság jegyében parlamenten kívüli formában is rugalmasan biztosítják a szabad tájékoztatás feltételeit, és az Európai Unió tagállamaival megegyező standardok mentén szavatolják a közérdekű adatokhoz való hozzáférést.

A kormányzati tevékenység transzparenciáját az országgyűlésen keresztül – még a parlamentáris demokráciákban is ritka gyakorlat –, az ún. **azonnali kérdések**⁵⁰ biztosítják leglátványosabban Magyarországon. A kormány több demokratikus rendszerben is megszokott – (szóbeli) interpellációk vagy írásbeli kérdésekre adott – tájékoztatási kötelezettségen túl a Magyar Országgyűlés a brit parlamentáris gyakorlatból emelte át azt a számonkérhetőségi alkalmat, amely bármely képviselőnek biztosítja a miniszterelnökhöz szóban, nyilvánosan és közvetlenül intézett, szabad (előre nem egyeztetett) kérdések feltételének lehetőségét, amelyeket – amennyiben ezt a képviselő igényli – a kormányfő köteles személyesen és a kérdés elhangzását követően azonnal megválaszolni. Minthogy ezen azonnali kérdésekre (és válaszokra) a parlament plenáris ülésein kerül sor, így azokról a nyilvánosság az élő közvetítéseken keresztül azonnal tájékozódhat, de mind a kormánybarát, mind a kormánykritikus sajtótermékek tudósításaiban is nagy teret kapnak a gyakran agresszív és személyeskedő ellenzéki támadások és az azokra adott miniszterelnöki válaszok. Az azonnali kérdések intézménye olyannyira integráns részévé vált a kormány elszámolási kötelezettségének, hogy a COVID-járvány alatt is folyamatosan ülésező magyar parlament valamennyi ilyen alkalmat megtartott.

A magyar kormány 2015 márciusában bevezette a kormányzati transzparenciát tovább erősítő ún. **Kormányinfó** intézményét, amely keretében a Miniszterelnökséget vezető miniszter és a kormányzóvivő minden kormányulást követően (általában a következő napon) személyesen, több órás sajtótájékoztató keretében tájékoztatják a nyilvánosságot a kormány aktuális döntéseiről és válaszolnak a teljes hazai médiaspektrumból érkező kormánybarát és kormánykritikus újságírók spontán kérdéseire, melyek bármilyen témát érinthetnek. Innovatív módon ezen sajtóalkalmak még a koronavírus-járvány tetőpontján – mikor a személyes jelenlét nem volt biztosítható – is az

⁴⁹ 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információs szabadságról (Infotv.) 29. §

⁵⁰ az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 43. §

újságírók rendelkezésére álltak, hiszen a kormány képviselői a digitálisan beérkezett megkereséseket válaszolták meg előben közvetített virtuális sajtótájékoztatójukon. A Kormányinfók legitimitását és népszerűségét igazolja, hogy 2015 márciusa és 2022 decembere között 233 ilyen sajtótájékoztatóra került sor.

A kormányzati (állami) működés akár bírósági úton is kikényszeríthető ellenőrzési lehetősége, a **közérdekű adatokhoz való hozzáférés** Magyarországon az uniós sztenderdeknek megfelelően biztosított, amelynek szabályait az *információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény* (Infotv.) rögzíti. Mind a törvényi szabályozás, mind pedig annak gyakorlati megvalósítása az Európai Unió más tagállamaihoz hasonló, sőt helyenként a kormányra nézve azoknál szigorúbb, az adatigénylőket támogató eredményeket mutat. A madridi székhelyű Access Info Europe és a kanadai Center for Law and Democracy emberi jogi nem kormányzati szervezetek globális összehasonlító elemzésében (Global Right to Information Rating) Magyarország a közérdekű adatokhoz való hozzáférési szabályait illetően a brit, a norvég vagy amerikaihoz hasonló besorolást kapott, és olyan országokat előz meg, mint Franciaország, Németország, Belgium vagy Ausztria.⁵¹

⁵¹ <https://www.rti-rating.org/> (Letöltés dátuma: 2023.02.14.)

10. A közmédia több uniós országhoz hasonlóan az aktuális kormányt részesíti előnyben

- A közszolgálati médiumok kormányok iránti politikai elfogultságát világszerte folyamatos bírálatok érik, Németország, Olaszország, Franciaország, Olaszország, Görögország vagy Spanyolország közmédiáira nézve rendre megjelentek hasonló megállapítások az elmúlt években.
- Magyarországon a 2006-os országos kormányellenes tüntetésekkel szembeni rendőri brutalitást az akkori közmédia elhallgatta, a szocialista-liberális kormányzat álláspontjának teret engedett, míg az ellenzékre nézve kritikus véleményeknek adott hangot.
- A magyar közmédia kiegyensúlyozatlanságát megfogalmazó politikai váddal szemben, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közmédia teljesíti a kiegyensúlyozott tájékoztatás kritériumát.

A nemzeti közmédiák működését világszerte folyamatos bírálatok érik, elsősorban annak kapcsán, hogy a regnáló hatalom képviselőinek és témáinak nagyobb teret szentelnek, míg az aktuális ellenzékkel kapcsolatban kritikusabban tudósítanak. Egy, az európai közszolgálati médiumokat összehasonlító elemzés olyan régi uniós tagállamokkal kapcsolatban világított rá politikai befolyásra, mint Németország vagy Olaszország⁵², de az Oxfordi Egyetem Reuters Institute for the Study of Journalism jelentései is állapítottak meg kormányzati befolyásra utaló jeleket a francia és olasz⁵³, a görög⁵⁴ vagy a spanyol⁵⁵ közmédiával kapcsolatban.

Magyarországon közpénzből két médiatípus működik: a közszolgálati média és az önkormányzatok sajtótermékei. Noha a legnagyobb figyelem általában az előző, azaz a közszolgálati médiára irányul, mégis fontos megemlíteni, hogy a 2019-es választás után, a főváros és kerületeinek nagyrésze, valamint a 23 magyarországi nagyvárosból 10 a politikai ellenzék felügyelete alá került, amely a legtöbb helyen főszerkesztő-váltással járt, majd az ellenzéki vezetésű városok közpénzből finanszírozott önkormányzati sajtótermékei a kormánykritikus oldal érdekei szerinti üzeneteket kezdtek megjeleníteni.

A jelenlegi magyar közmédiával szemben gyakran fogalmazódik meg az a kritika, hogy a kormány irányába részrehajló, gyakran olyan meghatározó uniós országok vezető politikusai részéről, mint Németország vagy Franciaország, ahol a közszolgálati médiumok tartalmi vizsgálata bizonyítja, hogy tematikus- és szereplőválasztási szempontból, sok esetben pedig a közvetített üzenetek szempontjából is a kormányzattal, illetve az ország vezetőjének személyével kapcsolatban barátiak, az ellenzékkel szemben pedig egyoldalúan kritikusak. A magyar közmédiát tehát bírálói részéről olyan vádak érik, amelyeket a német és a francia kormányok kritikusai is meg szoktak fogalmazni.

⁵² <https://en.ejo.ch/media-economics/accountable-and-or-responsible-public-service-media-in-europe> (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

⁵³ <http://www.digitalnewsreport.org/publications/2016/public-service-news-and-digital-media/#public-service-news-in-europe-country-profiles> (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

⁵⁴ <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2019/greece-2019/> (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

⁵⁵ <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2018/spain-2018/> (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

2017-ben Németországban az államcél nyilvánvalóan a migráció népszerűsítése volt, amelyet a német közszolgálati média ki is szolgált, amire az Otto Brenner Alapítvány tanulmánya is rávilágít⁵⁶: még az egyik legnagyobb német napilap, a Frankfurter Allgemeine Zeitung is kritikával illette az egyoldalú, csak a merkel politikára épülő témaválasztást, amely kimerült a migrációról való tudósításokban. A lap szerint mindkét közszolgálati televíziós társaság, a ZDF és az ARD a vitaműsorok vendégeit is ezen szempont szerint válogatta össze. A tanulmány szerint a közmédia tematikájának 20,86%-át tette ki a migráció az általuk vizsgált időintervallumban. A baloldali Berliner Zeitung pedig egyik cikkében az ARD doku-drámájáról, a „Die Getriebenen”-ről azt írta, hogy Angela Merkel kritika nélküli éltetése, amely a német kancellár migrációs politikáját tünteti fel igen pozitív színben a német kormány vezetőjének szemszögéből nézve⁵⁷. Ehhez hasonló, a kormány vezetőjét egyoldalúan méltató játékfilm a magyar közmédiában sosem jelent meg.

Franciaországban, ahol a közmédiát felügyelő testület, az Audiovizuális Legfelsőbb Tanács (Conseil supérieur de l'audiovisuel) vezetőjét az elnök nevezi ki, Michel Onfray francia filozófust, aki pamfletszerű levelet írt Emmanuel Macron francia köztársasági elnöknek, a közszolgálati France 5 levette műsoráról⁵⁸. A fentiek ismeretében Magyarországgal kapcsolatban az minősülne fair eljárásnak, ha a francia és a német közszolgálati média párhuzamos bírálata is egyidejűleg megjelenne, vagy mindegyik esetben el kell fogadni, hogy a közmédia az államcélokkal összhangban működik.

A magyarországi közszolgálati médiát szintén az a politikai vád éri kormánykritikus aktorok részéről, hogy a kormányzat javára és az ellenzéki szereplők kárára elfogultan tájékoztat. Tóth Bertalan, az MSZP akkori elnöke – a Kúria 2020-as ítéletével szemben – alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben azt sérelmezte, hogy a közszolgálati média nem tett eleget a kiegyensúlyozott tájékoztatási kötelezettségének. Az Alkotmánybíróság 2021. június 22-én kelt 22/2021. (VII. 13.) határozatában elutasította a volt pártelnök keresetét és megállapította, hogy a közmédia az alkotmányos feltételeknek megfelelően működik és teljesíti a kiegyensúlyozott tájékoztatás kritériumát⁵⁹. Az AB-határozat szerint „lényeges, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás jegyében nem a nézeteket képviselőknél kell megjelenniük a műsorban, hanem az egyes nézeteknek. A szerkesztői szabadság jegyében eldönthető, hogy kik szerepelnek a műsorban, és akár arra is sor kerülhet, hogy az ellentétes nézeteket a riporter vagy a műsorvezető ismerteti. A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét nem feltétlenül egy műsor tekintetében kell vizsgálni: lehetséges ugyanis, hogy azt az adott csatorna teljes műsorfolyama alapján dönthetjük csak el”.

A közszolgálati médiával szemben ugyancsak gyakran megfogalmazott bírálat, hogy kormánykritikus politikusok nem kapnak lehetőséget arra, hogy ismertessék álláspontjukat a közmédia műsoraiban. A közmédia által közzétett statisztika ezzel szemben azt mutatja, hogy a műsorok szerkesztői rendszeresen kézbesítenek meghívásokat ellenzéki politikusok részére, ám ők

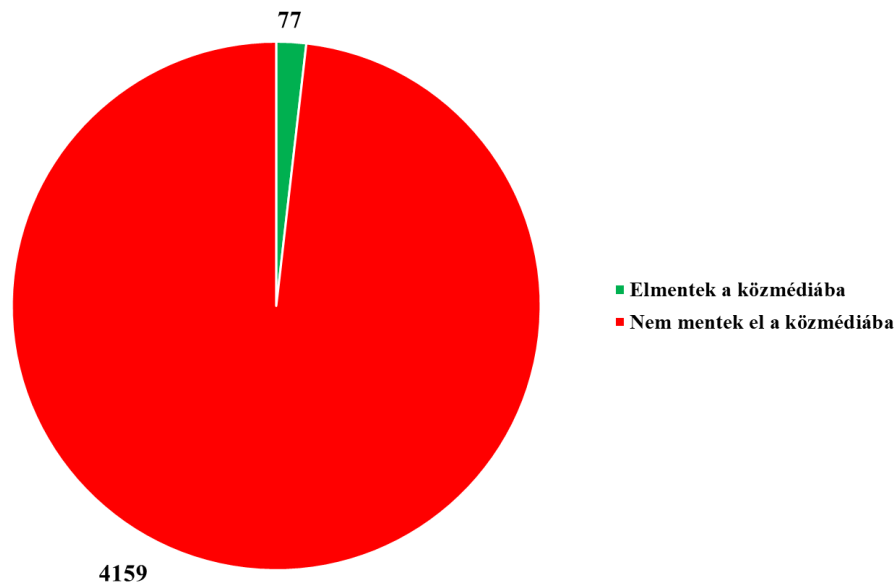
⁵⁶ https://www.otto-brenner-stiftung.de/fileadmin/user_data/stiftung/02_Wissenschaftsportal/03_Publikationen/AP35_Agendasetting.pdf (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

⁵⁷ <https://www.berliner-zeitung.de/kultur-vergnuegen/im-dokudrama-die-getriebenen-telefoniert-sich-angela-merkel-durch-die-fluechtlingskrise-li.81169> (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

⁵⁸ <https://www.lefigaro.fr/actualite-france/2018/10/07/01016-20181007ARTFIG00045-michel-onfray-deprogramme-de-france-5-apres-une-lettre-polemique-contre-emmanuel-macron.php> (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

⁵⁹ http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/1/PDF/2021/22.pdf?fbclid=IwAR1QUukGiiO4LpdD3vxe0cOIQmlqCP_HfiqSfrSaComkGfs34R-XBWS4-k (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

elenyésző részben élnek a felkínált szereplési lehetőséggel. 2022. április 3-a óta összesen 4236 alkalommal küldtek a közmédia részéről meghívót ellenzéki pártoknak és politikusoknak, amiből csupán 77 olyan alkalom volt, amikor a meghívottak éltek a lehetőséggel (2. ábra). A Mi Hazánk Mozgalom minden egyes alkalommal élt a megjelenés lehetőségével, az LMP a meghívások közel felének tett eleget, a többi ellenzéki formáció viszont nem kívánt élni a megszólalás lehetőségével. Mind közül a Párbeszéd Magyarországért párt volt a legelzárkózóbb: a 418 meghívás ellenére egyszer sem voltak hajlandóak elmenni a közmédiába.⁶⁰ Szintén nem éltek az ellenzéki – sem a parlamenti, sem az országgyűlésen kívüli – pártok a közmédiában ingyenesen biztosított hirdetési lehetőségekkel a 2022-es parlamenti választások kampányidőszakában⁶¹.

2. ábra - Ellenzéki politikusok részvételi hajlandósága a közmédia műsoraiban⁶²

⁶⁰ <https://hirado.hu/belfold/cikk/2022/12/05/m1-es-kossuth-radio-ellenzeki-meghivasok-a-kozmediaba-48-het> (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

⁶¹ <https://index.hu/belfold/2022/04/14/reklamido-ellenzeki-partok-kozmedia-mediatorveny/> (Letöltés dátuma: 2022.12.08.)

⁶² DK, LMP, Párbeszéd, Jobbik, MSZP, Momentum, MMM, Mi Hazánk Mozgalom, 2022.04.03-2022.11.30.